

Agnieszka Głowacka

Rozprawa doktorska: *„Częstość występowania niektórych składników zespołu metabolicznego u dzieci i młodzieży w mieście średniej i małej wielkości województwa łódzkiego”*

Podobnie jak w innych krajach również w Polsce od kilkadziesiąt lat obserwuje się dynamiczny wzrost częstości występowania nadwagi i otyłości. Dane statystyczne wskazują, że problem ten dotyczy co 4 dorosłego mieszkańca naszego kraju. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat zwiększyło się gwałtownie występowanie otyłości również wśród dzieci i młodzieży. Jest to tym bardziej niepokojące, że nadwaga i otyłość w najmłodszych grupach wiekowych pociąga za sobą szereg niepożądanych konsekwencji w dalszych okresach życia. Decydują one w istotnym stopniu o jakości i czasie przeżycia. Otyłość zwiększa również ryzyko rozwoju T2DM, nadciśnienia tętniczego, miażdżycy, nowotworów, chorób układu kostno-stawowego oraz zaburzeń psychicznych. Ponadto otyłość, zwłaszcza brzuszna, w połączeniu z zaburzeniami gospodarki węglowodanowej, lipidowej i nadciśnieniem tętniczym stanowi podstawowy zbiór patologii wchodzących w skład zespołu metabolicznego (ZM). Stwarza to niezwykle poważny problem dla obecnych i przyszłych pokoleń, zarówno w aspekcie medycznym, społecznym, jak i ekonomicznym.

Celem pracy było określenie:

- częstości występowania odchyleń w zakresie prawidłowej masy ciała, ciśnienia tętniczego krwi, stężenia glukozy w populacji dzieci i młodzieży dwóch miast województwa łódzkiego (Zgierza i Łęczycy)?
- czy wiek, płeć, miejsce zamieszkania mają związek z występowaniem otyłości u dzieci i młodzieży?
- czy istnieje związek pomiędzy otyłością a ciśnieniem tętniczym?
- czy istnieje zależność pomiędzy płcią, wiekiem, miejscem zamieszkania dziecka, rodzajem spożywanych posiłków i czasem spędzonym przed ekranem TV/komputera? oraz
- jak rodzice oceniają nawyki dietetyczne oraz aktywność fizyczną dzieci?

Materiał i metody: w badaniu wzięło udział 842 uczniów szkół w Zgierzu i w Łęczycy w wieku 7 do 16 lat oraz 1137 rodziców/opiekunów prawnych dzieci. U wszystkich dzieci przeprowadzono ocenę masy ciała, wzrostu, obwodu brzucha, BMI. Dokonano pomiaru ciśnienia tętniczego i glikemii we krwi kapilarnej. U rodziców przeprowadzono ankietę dotyczącą nawyków żywieniowych i aktywności fizycznej.

Wyniki: najczęstszym odchyleniem od przyjętej normy u dzieci i młodzieży miasta Zgierza i Łęczycy były: nadwaga, otyłość i wysokie wartości ciśnienia tętniczego (≥ 95). U chłopców w obu badanych populacjach stwierdzono częstsze występowanie otyłości niż u dziewcząt. U chłopców wskaźnik WHR wskazujący na otyłość brzuszną, częściej był wyższy niż u dziewcząt, szczególnie w najmłodszych grupach wiekowych. Również wysokie wartości ciśnienia tętniczego częściej występowały u dzieci z otyłością brzuszną. Najwięcej czasu przed ekranem TV/komputera spędzała młodzież w wieku 16 lat, przy czym najwięcej posiłków typu "fast food" spożywały dzieci i młodzież, która spędza ponad 2 godziny dziennie przed ekranem TV/PC. W Łęczycy większy odsetek dzieci i młodzieży ponad 2 godz. dziennie spędzał przed ekranem TV/PC niż w Zgierzu. W obu badanych populacjach ponad 50% rodziców oceniało aktywność fizyczną dzieci jako prawidłową, a prawie 90% rodziców akceptowało nawyki dietetyczne dzieci.

Wnioski: Poznanie uwarunkowań dotyczących występowania składników zespołu metabolicznego w populacji dzieci i młodzieży małego i średniej wielkości miasta województwa łódzkiego, daje możliwość wczesnego wdrożenia optymalnych metod prewencji pierwotnej. Metody te powinny być odpowiednie do zidentyfikowanych potrzeb określonych grup pod względem płci i wieku. Szczególną uwagę w działaniach profilaktycznych powinni być objęci w populacjach obu miast chłopcy w wieku 7-12 lat. W tej grupie główne ryzyko stanowi występowanie nadwagi i otyłości. Wyniki moich badań wskazują, że do dzieci i młodzieży w obu badanych miastach należy kierować atrakcyjne programy przeciwdziałające siedzącemu trybowi życia i niezdrowym nawykom żywieniowym. Należy także, ze względu na niedostateczną wiedzę rodziców dotyczącą zasad zdrowego stylu życia dla dzieci i młodzieży, zintensyfikować działania edukacyjne w tym zakresie. Otyłość stwierdzona u dużego odsetka dzieci i młodzieży zamieszkujących dwa niedużej wielkości miasta województwa łódzkiego – Zgierz i Łęczycę - może stwarzać zagrożenie zdrowotne w późniejszym okresie ich życia. Wiąże się to ze zwiększeniem w przyszłości obciążenia budżetu województwa łódzkiego przeznaczonego na opiekę zdrowotną, w tym na profilaktykę drugorzędową i trzeciorzędową.

Podsumowując, uzyskane przeze mnie wyniki wskazują na konieczność wdrożenia wielokierunkowych działań promujących prozdrowotny styl życia wśród dzieci i młodzieży województwa łódzkiego. W realizację tego programu powinien być zaangażowany nie tylko system opieki zdrowotnej, ale w jak najszerszym zakresie rodzice, nauczyciele oraz media publiczne.

Adres do korespondencji
Agnieszka Głowacka
Wydział Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Medyczny w Łodzi
tel. 500432848 email: agnieszka.glowacka@umed.lodz.pl